

EVROPSKA KAMPANJA ZA OCENJEVANJE TVEGANJA

Povzetek kampanje

ZDRAVO DELOVNO OKOLJE
DOBRO ZA VAS. DOBRO ZA POSEL.

<http://hw.osha.europa.eu>

Evropska agencija
za varnost in zdravje
pri delu

Zdravo delovno okolje

Vsebina

1.	Ozadje	3
1.1	Pomen ocene tveganja	3
1.2	Ocena tveganja – ključ do zdravih delovnih mest.....	4
1.3	Pravno ozadje.....	5
2.	Zdravo delovno okolje: Dobro za vas. Dobro za posel. Evropska kampanja za ocenjevanje tveganja	5
2.1	Ozadje	5
2.2	Cilji kampanje	6
2.3	Strategija kampanje	6
2.4	Koledar kampanje.....	7
2.5	Gradivo kampanje	8
2.6	Kako se vključiti?	9
2.7	Potrdilo o sodelovanju in partnerska ponudba.....	9
3.	Ocena tveganja – dejstva in podatki	10
3.1	V Evropi.....	10
3.2	Petstopenjski pristop	12
4.	Študije primerov	12
4.1	Huda nezgoda s kemikalijami	12
4.2	Nezgode s smrtnim izidom pri kmetovanju	13
4.3	Poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov	13
5.	Primeri dobre prakse.....	13
5.1	Odprava tveganja	13
5.2	Zmanjšanje hrupa, zmanjšanje prahu.....	14
6.	Dodatne povezave	15
7.	O Evropski agenciji za varnost in zdravje pri delu.....	15

1. Ozadje

1.1 Pomen ocene tveganja

V interesu vsakogar je zagotoviti delavcem varno in zdravo delovno okolje. Večina z delom povezanih nezgod in bolezni se lahko prepreči. Toda kako?

Ocena tveganja je prvi korak

Ocena tveganja je začetek postopka za obvladovanje tveganja. Delodajalcem omogoča razumeti ukrepe, ki jih morajo sprejeti za izboljšanje zdravja in varnosti na delovnem mestu, pa tudi storilnosti.

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu (EU-OSHA) je pripravila vseevropsko informacijsko kampanjo, usmerjeno v oceno tveganja. Kampanja je namenjena sektorjem z visoko stopnjo tveganja, še posebej majhnim in srednje velikim podjetjem.

Po sprejetju evropske okvirne direktive leta 1989 je postala ocena tveganja pogost načrt za organizacijo preventive na delovnem mestu, več sto tisoč podjetij po vsej Evropi pa redno ocenjuje svoja tveganja.

Kljub temu spodaj navedene številke¹ v zvezi z nezgodami in boleznimi pri delu kažejo, da so potrebne izboljšave. V EU se vsako leto na milijone ljudi poškoduje pri delu ali se jim na delovnem mestu resno poslabša zdravje.

- ▶ **V EU vsake tri minute in pol nekdo umre zaradi vzrokov, povezanih z delom. To pomeni skoraj 167.000 smrtnih primerov na leto, ki so posledica nezgod, povezanih z delom (7.500), ali poklicnih bolezni (159.500).**
- ▶ **Vsake štiri sekunde in pol je en delavec ali delavka v EU vpleten/a v nezgodo, ki ga oziroma jo prisili, da ostane doma najmanj tri delovne dneve. Število nezgod pri delu, ki povzročijo tri- ali večdnevno odsotnost z dela, je ogromno in vsako leto preseže sedem milijonov.**

Nezgode in bolezni pri delu so tudi **zelo drage**.

- ▶ Posledice za delavce in njihove družine: za temi statističnimi podatki so resnični ljudje, vsak s svojo zgodbo, kot kažejo študije primerov iz razdelka 4.
- ▶ Posledice za podjetja: če gre pri delu kaj narobe, to vpliva na produktivnost in povzroči stroške, ki izhajajo iz nezgod pri delu in poklicnih bolezni, poveča odsotnost z dela zaradi bolezni in fluktuacijo zaposlenih ter zmanjša motiviranost zaposlenih.

- ➡ Posledice za vlado: nezgode in bolezni zelo obremenjujejo sisteme zdravstvenega varstva.

Ustrezna ocena tveganja lahko zagotovi številne **poslovne koristi**:

- ➡ ustvarjanje varnih delovnih razmer omogoča podjetjem znižanje stroškov, ki so posledica nezgode pri delu in poklicnih boleznih;
- ➡ ustrezna ocena tveganja pripomore k zmanjšanju odsotnosti z dela zaradi bolezni, zaradi manjšega števila zahtevkov pa se znižajo tudi stroški zavarovanja;
- ➡ bolj motivirani delavci so tudi bolj produktivni in učinkovitejši, fluktuacija zaposlenih pa se zniža. To pripomore tudi k večji konkurenčnosti podjetja.

1.2 Ocena tveganja – ključ do zdravih delovnih mest

Ocena tveganja je temelj evropskega pristopa k varnosti in zdravju pri delu, za kar obstajajo dobri razlogi. Če se tveganje ne oceni ali ustrezno ne obravnava, se ne more začeti ustrezen postopek za obvladovanje tveganja, in malo verjetno je, da bodo sprejeti ustrezni preventivni ukrepi. Zato sistematična ocena tveganja izboljšuje varnost in zdravje pri delu ter povečuje uspešnost podjetja na splošno.

Ocena tveganja je postopek za ovrednotenje tveganj za varnost in zdravje delavca, ki izhajajo iz nevarnosti na delovnem mestu. Je sistematična preučitev vseh vidikov dela, ki upošteva:

- ➡ kaj bi lahko povzročilo poškodbo ali škodo;
- ➡ ali se nevarnosti lahko odpravijo in, če se ne morejo;
- ➡ kateri preventivni ali zaščitni ukrepi so bili ali bi morali biti sprejeti za nadzor teh tveganj.

Ko se tveganje prepozna, je treba najprej preveriti,
ali se lahko odpravi.
Če to ni mogoče,
je treba tveganja nadzorovati.

1.3 Pravno ozadje

Splošna naloga delodajalcev je, da zagotavljajo varnost in zdravje delavcev z vseh vidikov, povezanih z delom. Ocena tveganja omogoča delodajalcem, da sprejmejo potrebne ukrepe za zaščito varnosti in zdravja svojih zaposlenih.

Od sprejetja okvirne direktive 89/391ⁱⁱ je ocena tveganja zakonska zahteva. Ta direktiva poudarja ključno vlogo ocene tveganja in določa temeljne določbe, ki jih mora upoštevati vsak delodajalec. Države članice imajo kljub temu pravico, da sprejmejo strožje predpise za zaščito svojih delavcev.

Več informacij o oceni tveganja dobite na spletni strani:

<http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>

2. Zdravo delovno okolje: Dobro za vas. Dobro za posel. Evropska kampanja za ocenjevanje tveganja

2.1 Ozadje

Leta 2004 je bilo objavljeno sporočilo Evropske komisijeⁱⁱⁱ o praktičnem izvajanju okvirne direktive 89/391 skupaj z njenimi prvimi petimi posamičnimi direktivami. V dokumentu je poudarjena potreba po širjenju naloge ocene tveganja. Poudarjena je tudi potreba po boljšem izvajanju in večji kakovosti ocene tveganja.

- Naloge, povezane z oceno tveganja, dokumentacijo in nadzorom, niso vsesplošno razširjene, kar velja tudi za države članice, v katerih tradicija temelji na preventivi.
- Na oceno tveganja se pogosto gleda kot na enkratni ukrep, ki ni trajnosten.
- Tveganja se ne analizirajo in vrednotijo skupaj. Zato se uvajajo ločeni ukrepi, vendar pa za analizo razmer na delovnem mestu ni celostnega pristopa.
- Izvajanje površnih ocen tveganja je osredotočeno k ugotavljanju očitnih in neposrednih tveganj; dolgotrajni učinki, kot so učinki, ki jih povzročijo kemikalije, pa se zapostavljajo.
- V oceni tveganja se redko upoštevajo psihosocialna tveganja in dejavniki organizacije dela.
- Delodajalci ne nadzorujejo dovolj učinkovitosti sprejetih ukrepov.

2.2 Cilji kampanje

Ocene tveganja so lahko izziv, zlasti za majhna in srednje velika podjetja, a ni treba, da je tako. Cilji kampanje za oceno tveganja so:

- ➡ **povečati ozaveščenost** o pravni odgovornosti ter pomenu in praktični potrebi po oceni tveganj na delovnem mestu. Ocena tveganja ni cilj sama po sebi, ampak močno orodje za prepoznavanje potrebe po preventivnih ukrepih;
- ➡ **pojasniti postopek** in pokazati, zlasti majhnim in srednje velikim podjetjem, da ocena tveganja ni nujno zapletena birokratska naloga niti naloga, ki jo lahko opravijo samo strokovnjaki;
- ➡ **spodbujati petstopenjski pristop** k oceni tveganja (glej razdelek 3.2);
- ➡ **spodbujati podjetja** k internemu izvajanju ocen tveganja, če imajo zaposleno za to usposobljeno osebje;
- ➡ poudariti dejstvo, da je ocena tveganja **stalen proces** in ne samo enkratna obveznost;
- ➡ poudariti dejstvo, da **je pomembna kakovost** (in da je pomembno oceno tveganja dokumentirati, spremljati in pregledovati);
- ➡ spodbuditi udeleževanje pri ocenjevanju tveganja, **vključitev vseh** na delovnem mestu v oceno tveganj in
- ➡ **spodbuditi dobro prakso**, ki je prenosljiva in olajša postopek.

Končni cilj pa je seveda zdaj in v prihodnosti zmanjšati število ljudi, ki se pri delu poškodujejo ali katerim se zaradi dela poslabša zdravstveno stanje.

2.3 Strategija kampanje

Evropska agencija za varnost in zdravje pri delu se je z začetkom kampanje za oceno tveganja (2008–2009) prvič spustila na področje **kampanj z dveletnim ciklom**. Namen tega je zagotoviti večjo učinkovitost kampanj pri doseganju ciljev iz strategije Skupnosti za zdravje in varnost pri delu 2007-2012.

S podaljšanjem poteka kampanje z evropskega tedna na dve leti se omogoči več časa za pripravo in nadaljnje spremljanje, vključno z načrtovanjem strategije kampanje in naročilom novega gradiva za kampanjo ter njegovega prevoda, izdelave in razdeljevanja.

Uspeh kampanje je odvisen od dejavne podpore in sodelovanja različnih zainteresiranih strani in partnerjev kampanje, vključno z nacionalnimi

kontaktnimi točkami Agencije za varnost in zdravje pri delu, ki so po navadi nacionalni organi za varnost in zdravje v različnih državah članicah. Zato je novi model bolj usmerjen v **omrežno kampanjo**. To tudi zagotavlja več časa za nadaljnje spremljanje, zlasti za spodbujanje dobrih praks, in razvoj partnerstev.

Namen kampanje je tudi privabiti čim več različnih podjetij in organizacij, ki bodo posredovali ključna sporočila svojim dobaviteljem, izvajalcem in sosedom, ter jih spodbuditi k sodelovanju. Zlasti velika podjetja se zanimajo za pomoč majhnim podjetjem v njihovi dobavni verigi ter sodelovanje pri izmenjavi izkušenj in strokovnega znanja.

Kampanjo podpirajo slovensko in francosko predsedovanje EU v letu 2008, češko in švedsko predsedovanje v letu 2009, Evropski parlament, Evropska komisija in evropski socialni partnerji.

2.4 Koledar kampanje

2008

---

13. junij	Začetek kampanje z Evropsko komisijo in slovenskim predsedovanjem EU v Bruslju
20.–26. oktober	Evropski teden za varnost in zdravje pri delu (43. koledarski teden)
3. in 4. november	FITS (Forum International Travail Santé) s francoskim predsedovanjem EU
November/december	Ocena predlaganih nacionalnih dobrih praks, predloženih na ravni EU

Evropski tedni so letni nizi dogodkov, ki potekajo v vseh državah članicah EU ter spodbujajo boljšo varnost in zdravje na delovnem mestu. Na njih lahko sodelujejo vsi, ki jih to področje zanima.

Značilnost kampanje so tudi nagrade za dobro prakso, ki pomenijo priznanje podjetjem in organizacijam, ki so pomembno prispevali k spodbujanju ocene tveganja na delovnem mestu. Leta 2008 se nagrade za dobro prakso organizirajo na nacionalni in evropski ravni.

Februar/marec	Konferenca in nagrade za dobro prakso s češkim predsedovanjem EU
Februar/september	Tematsko usmerjene dejavnosti na lokalni in sektorski ravni
19.–25. oktober	Evropski teden za varnost in zdravje pri delu (43. koledarski teden)
Oktober/november	Konferenca s švedskim predsedovanjem EU
November	Prireditve ob sklepu kampanje

Po razglasitvi dobitnikov nagrad za dobro prakso se bodo njihovi primeri promovirali skozi vse leto 2009.

2.5 *Gradivo kampanje*

Celotno gradivo kampanje je na voljo v 22 jezikih EU in se lahko brezplačno prenese s spletne strani kampanje:

<http://hw.osha.europa.eu>

To gradivo vključuje:

- ▶▶▶▶ plakate in letake
- ▶▶▶▶ informativne biltene
- ▶▶▶▶ predstavitev v formatu powerpoint
- ▶▶▶▶ študije primerov dobre prakse
- ▶▶▶▶ kvize
- ▶▶▶▶ risane filme, v katerih nastopa priljubljeni risani junak Napo
- ▶▶▶▶ nasvete, kako organizirati in voditi dejavnosti med evropskim tednom
- ▶▶▶▶ strani za partnerje in dogodke
- ▶▶▶▶ povezave do virov na sorodnih spletnih straneh

in veliko več ...

Spletna stran omogoča tudi dostop do orodij za oceno tveganja po sektorjih in nevarnostih kot pomoč pri praktičnih vidikih izvedbe ocen tveganja.

Celotno gradivo je organizacijam na voljo brezplačno za uporabo in razdeljevanje zainteresiranim stranem in partnerjem.

Med kampanjo bodo potekale tiskovne konference in druge medijske dejavnosti, ki bodo pomagale javnost obveščati o pomenu ocene tveganja.

2.6 Kako se vključiti?

Cilj Evropske agencije za varnost in zdravje pri delu je spodbuditi posameznike in organizacije vseh velikosti, da se vključijo v kampanjo ter organizirajo svoje dogodke in dejavnosti med evropskimi tedni ali kadar koli med kampanjo.

Sodeluje lahko kdor koli:

- delodajalci – iz javnega in zasebnega sektorja – vključno z majhnimi in srednje velikimi podjetji
- poslovodni delavci, nadzorniki in delavcisindikati in delavskimi zaupniki za varnost in zdravje pri delu
- varnostne in zdravstvene ustanove
- poklicni strokovnjaki in strokovni delavci za varnost in zdravje pri delu
- regionalne in lokalne preventivne in zavarovalne službe za varnost in zdravje pri delu.

Vključijo se lahko z organiziranjem:

- prikazov varnega ravnanja, predstavitev in razstav
- usposabljanj, seminarjev in delavnic
- natečajev za najboljši plakat in kvizov
- oglaševalskih in promocijskih kampanj
- partnerstev med podjetji ter centri za izobraževanje in usposabljanje
- shem dobrih sosedskih odnosov med velikimi in majhnimi delodajalci ter shem predlogov
- prepoznavanja nevarnosti
- dni inšpekcijskih pregledov.

Za več informacij o dogodkih in o tem, kako se vključiti vanje, se obrnite na nacionalno informacijsko točko v svoji državi – kontaktne podatke lahko najdete na spletni strani Agencije za varnost in zdravje pri delu http://osha.europa.eu/about/partners/focal_points/.

Za organizacije, ki za evropski teden načrtujejo svoje dogodke, smo na svoji strani objavili primere dobre prakse in forume za izmenjavo zamisli, dajanje povratnih informacij in odkrivanje, kaj počnejo drugi.

2.7 Potrdilo o sodelovanju in partnerska ponudba

Agencija za varnost in zdravje pri delu želi ustanoviti partnerstva, ki bodo koristila vsem stranem, zato je vzpostavila več poti in sprejela ukrepe za zagotovitev prepoznavnosti partnerjev kampanje ter oglaševanje njihovih prispevkov in dejavnosti kampanje.

- **Vi nam pomagajte** okrepiti zavest o pomenu ocene tveganja in zagotoviti prepoznavnost kampanje za zdrava delovna mesta.

➡ **Mi vam zagotovimo** prepoznavnost, ki jo dobite kot partner v kampanji in kot organizacija, ki daje prednost varnosti in zdravju pri delu. Vključitev in priznanje potekata na dveh ravneh:

➡ **potrdilo o sodelovanju** za dejavno vključitev v eno od nacionalnih ali evropskih dejavnosti;

➡ **partnerska ponudba** gre še dlje in vam daje možnost, da izkoristite obsežno promocijo in izboljšate svojo prepoznavnost v skupnosti varnosti in zdravja pri delu in zunaj nje z zelo opazno kampanjo za zdravo delovno okolje. Partnerska ponudba je rezervirana za tiste, ki se intenzivno vključijo v kampanjo in krepijo svoja prizadevanja prek svojih omrežnih članov (z organiziranjem svojih dogodkov, konferenc ali natečajev, promocijo kampanje na spletni strani, razdeljevanjem gradiva za kampanjo itd.).

Za več informacij o teh ponudbah preverite partnerski oddelek na spletni strani kampanje: <http://hw.osha.europa.eu/partners>.

3. Ocena tveganja – dejstva in podatki

3.1 V Evropi

Tveganja uspešno ocenjujejo v podjetjih različnih velikosti po vsej Evropi. Vendar pa spodaj navedeni empirični podatki kažejo, da je še dovolj možnosti za izboljšanje stanja, zlasti med majhnimi in srednje velikimi podjetji.

Naloga, povezana z oceno tveganja, ni vsesplošno razširjena.

➡ Po podatkih iz ankete, opravljene leta 2004, je v Franciji 76 % delodajalcev iz podjetij z 20 ali več zaposlenimi izjavilo, da so opravili oceno tveganja in sestavili potrebno dokumentacijo.^{IV}

➡ Podatki nizozemskega inšpektorata za delo za leto 2006 kažejo, da je na Nizozemskem med majhnimi podjetji z enim do štirimi zaposlenimi opravilo oceno tveganja 42 % takih podjetij (med podjetji s petimi do devetimi zaposlenimi pa 53 %). V podjetjih z desetimi do 99 zaposlenimi se številka zviša na 81 %, v podjetjih z več kot 100 zaposlenimi pa na 97 %.^V

➡ Raziskava iz leta 2005 kaže, da je v Italiji opravilo oceno tveganja 88,5 % podjetij z manj kot 50 zaposlenimi. V podjetjih z več kot 50 zaposlenimi se številka poveča na 93,4 %. Med podjetji z manj kot 50 zaposlenimi je dokumentirane ocene tveganja imelo 84,5 % podjetij, medtem ko je znašal ta podatek za podjetja z več kot 50 zaposlenimi 92,6 %.^{VI}

- Po podatkih pete španske nacionalne raziskave o delovnih razmerah^{vii}, opravljene leta 2003, je 61 % delodajalcev iz industrije in storitev izjavilo, da so že izvedli oceno tveganja ali pa jo izvajajo. V primerjavi s predhodno raziskavo iz leta 1999 se je številka podvojila.
- Raziskava iz leta 2005 kaže, da je v Nemčiji opravilo oceno tveganja 30 % podjetij z enim do devetimi zaposlenimi. Med podjetji z desetimi do 49 zaposlenimi je znašal ta podatek 54 %, med podjetji s 50 do 249 zaposlenimi pa 80 %. Med velikimi podjetji z 250 in več zaposlenimi je svoja tveganja ocenilo 97 % takih podjetij.^{viii}
- Po podatkih iz latvijske raziskave^{ix}, opravljene leta 2006, je tri četrtine delodajalcev navedlo, da sploh niso izvedli ocene tveganja ali pa so jo izvedli deloma, samo 22 % vprašanih pa je navedlo, da so jo opravili v celoti. V primerjavi s podatki iz predhodne raziskave lahko sklenemo, da se je število podjetij, ki so opravila oceno tveganja v celoti, povečalo s 15 % leta 2002 na 22 % leta 2006.

Kakovostna ocena tveganja, vključno z dokumentacijo, pregledom in pripravo načrtov ukrepanja ostaja pomemben izziv

- Po podatkih iz bolj poglobljene raziskave ocene tveganja, ki so jo opravili v Italiji v obdobju 2000–2002, je 95 % podjetij izjavilo, da so opravila oceno tveganja, samo 54 % pa jih je izjavilo, da so jo tudi pregledala. Poleg tega v 23 % primerov niso prepoznali delavcev, izpostavljenih tveganjem, v 21 % primerov pa ni bilo na voljo informacij o preventivnih in zaščitnih ukrepov niti njihovega opisa ali pa so bili nezadostni. Ta raziskava tudi kaže, da je vključitev zaposlenih v postopek ocene tveganja pomembnejša v večjih podjetjih: 41 % v manjših podjetjih (s šestimi do desetimi zaposlenimi) in 57 % v večjih (z 200 zaposlenimi ali več).^x
- Raziskava, ki jo je izvedel kongres sindikatov leta 2007 med delavskimi zaupniki za varnost in zdravje pri delu v Združenem kraljestvu, kaže, da so manj kot trije od desetih izjavili (28 %), da so zadovoljni z vključitvijo v sestavljanje ocene tveganja. 44 % jih je izjavilo, da sploh niso vključeni, 27 % pa, da niso dovolj vključeni^{xi}.
- Po podatkih iz raziskave, ki jo je opravila danska konfederacija sindikatov leta 2003^{xii}, je tri četrtine podjetij izpolnilo svojo obveznost glede zapisa rezultatov ocene tveganja v pisni dokument. Štiri petine teh podjetij pravijo, da niso imele težav pri sestavljanju dokumenta. Dve tretjini menita, da je izvedba ocene tveganja ugodno vplivala na njihovo delovno okolje, 40 % pa jih meni, da je ocena tveganja izboljšala dialog med upravo in zaposlenimi.

3.2 Petstopenjski pristop

Preprost petstopenjski pristop^{xiii} k oceni tveganja bi moral uspešno delovati v večini podjetij. Obstajajo pa tudi druge metode, ki so enako uspešne, zlasti pri bolj zapletenih tveganjih in okoliščinah.

1. korak – Prepoznavanje nevarnosti in ogroženih oseb

Poiščite tiste stvari na delovnem mestu, ki bi lahko povzročile poškodbe, in ugotovite, kateri delavci bi bili lahko izpostavljeni nevarnostim.

2. korak – Ocenjevanje in prednostno razvrščanje tveganj

Ocenite obstoječa tveganja (njihovo resnost, verjetnost itd.) in jih prednostno razvrstite glede na pomembnost. Zelo pomembno je, da se prednostno razvrsti delo, ki ga je treba opraviti za odpravo ali preprečitev tveganj.

3. korak – Odločitev o preventivnem ukrepanju

Določite ustrezne ukrepe za odpravo ali nadzorovanje tveganj.

4. korak – Ukrepanje

Vzpostavite preventivne in zaščitne ukrepe na podlagi prednostnega načrta (najverjetneje vseh težav ni mogoče rešiti takoj) in določite, kdo počne kaj in kdaj, do kdaj mora biti naloga končana, in sredstva, dodeljena za izvajanje ukrepov.

5. korak – Spremljanje in ocenjevanje

Oceno je treba redno pregledovati, da se sproti posodablja. Treba jo je preveriti vsakič, ko se zgodijo velike spremembe v organizaciji, ali zaradi rezultatov preiskave nezgode, ki se je zgodila ali skoraj zgodila („near miss“)^{xiv}.

4. Študije primerov

Za pojmom ocena tveganja, ki se lahko dojema kot nekaj abstraktnega ali samo kot dodatna upravna obremenitev, se skrivajo zgodbe posameznikov. Ljudje lahko umrejo ali pa morajo živeti s posledicami nezgode in okvaro zdravja do konca življenja, ker tveganja niso bila prepoznana in obvladana.

4.1 Huda nezgoda s kemikalijami

Mladenič, star 23 let, je dobil hude opekline v stiku z vnetljivo snovjo, ki se uporablja za pranje pištol za brizganje barve. Slabe prakse v podjetju so vključevale premalo varne postopke za ravnanje z nevarnimi kemikalijami in njihovo shranjevanje, premalo pa je bilo tudi usposabljanja in nadzora. Ena od posebno nevarnih praks je vključevala prenašanje nevarne snovi za pranje pištol v neoznačenih odprtih vedrih. Podjetje niti po hudi nezgodi ni izpolnilo zahtev inšpektorata za delo po izboljšanjih, dokler ni bila proti podjetju vložena tožba in dokler ni bilo kaznovano^{xv}.

4.2 Nezgode s smrtnim izidom pri kmetovanju

Dva mlada delavca migranta (21 in 27 let) sta umrla, potem ko sta se zapletla v stroj, ki se uporablja na sadjarski kmetiji. Delo je vključevalo postavljanje in odstranjevanje „plastenjakov“, ki se pritrdijo z dolgimi vrvmi. Zapletla sta se, ko sta uporabljala stroj za navijanje vrvi, pritrjen na traktor. Ocene tveganja ni bilo, mehanizem za navijanje, pritrjen na traktor, pa je bil neprimeren, ker ni imel predvidenega samodejnega odreza vrvi v primeru zapleta. Delavca nista bila ustrezno usposobljena in nista bila poučena o nevarnostih, ki jih je vključevala delovna naloga. Preiskovalci so opozorili na dejstvo, da je bilo veliko delavcev na kmetiji študentov, ki morda niso bili dobro seznanjeni z varnimi delovnimi postopki^{xvi}.

4.3 Poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov

Stephen Fisher je bil odgovorni inženir v letalski in vesoljski industriji ter je opravljal zahtevno in zanimivo delo na novem pomembnem evropskem projektu jedrskih izstrelkov, ki je zahtevalo intenzivno delo na računalniku in dolg delovnik. Nekega jutra leta 2002, ko je delal na svojem računalniku, je začutil močno in nenadno bolečino („kot blisk na hrbtišču roke“) in je dvignil roko. Od tedaj ni več isti. Takoj je moral prenehati uporabljati računalnik, ni mogel telefonirati niti voziti. Po dveh mesecih je sprejel dvomesečni bolniški dopust. Leto in pol zatem je bil invalidsko upokojen.

Po skoraj šestih letih, ko je porabil več kot 13.000 EUR za zdravljenje poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov, ker tega nacionalno zdravstveno varstvo v Združenem kraljestvu ne pokriva, še vedno ni popolnoma okreval. Njegove poškodbe zaradi ponavljajočih se gibov mu še vedno preprečujejo opravljanje dela, ki bi se mu pred nekaj leti zdelo preprosto.

Ta tveganja so dobro znana in dokumentirana, na žalost pa ocena tveganja ni bila opravljena. Te poškodbe se lahko preprečijo s prepoznavanjem (na podlagi ocene tveganja) obstoja tveganja ali zgodnjih simptomov in pravočasnim ukrepanjem. Na žalost njegova izkušnja ni edina^{xvii}.

5. Primeri dobre prakse

5.1 Odprava tveganja

Neko nizozemsko podjetje izdeluje rebraste talne elemente. Za prevoz teh izdelkov uporablja sistem lesenih palet, pri katerem morajo delavci ravnati z nepraktično oblikovanimi paletnimi podstavki, ki suhi tehtajo približno 25 kg.

Tveganje za kostno-mišična obolenja, ki izhajajo iz ročnega premeščanja teh težkih paletnih podstavkov, je bilo prepoznano med oceno tveganja.

Med mogočimi rešitvami sta bili sprememba oblike palet ali materialov zanje ter uporaba mehanskih dvigal. Vendar pa je podjetje sklenilo, da je najbolje, če se znebi palet v celoti.

Po intenzivni razpravi z zaposlenimi se je našla rešitev: vgradnja ugreznjene komponente v rebrast talni element, s čimer so postale palete nepotrebne. Izvedljivost te rešitve je bila preizkušena, pri čemer se je preverilo zlasti, ali so preoblikovani elementi ohranili zahtevano kakovost in ali še vedno izpolnjujejo konstrukcijske standarde.

Ugotovljeno je bilo, da zaposlenim niti drugim delavcem, kot so vozniki podizvajalci, ni treba povečati fizičnega napora niti tvegati poškodbe pri delu s paletami.

Pri letnih stroških v znesku 137.000 EUR se je s preoblikovanjem prihranilo 91.000 EUR na leto z uporabo druge komponente in 22.000 EUR pri nakupu palet. Težje je pripisati manjšo odsotnost z dela zaradi slabega zdravstvenega stanja v zadnjih treh letih neposredno preoblikovanju, vendar mora biti med njima povezava. Druge prednosti so še manjši hrup, ker za popravilo palet ni več treba uporabljati pnevmatskih pištol za zabijanje žebeljev, in hitrejša dostava, ker ni treba nalagati palet na tovornjake.

Več informacij na spletni strani:

<http://osha.europa.eu/publications/reports/TE7606536ENC>

5.2 Zmanjšanje hrupa, zmanjšanje prahu

V nekem avstrijskem podjetju je proizvodnja kovinskih elementov zahtevala veliko brušenja, pri čemer je nastajalo veliko prahu in hrupa. Podjetje je sklenilo, da uvede izboljšave in pripravi poseben projekt za zmanjšanje teh emisij.

Na voljo so bila dana zadostna finančna sredstva in dovolj osebja, projektno skupino pa so sestavljali zadevni delavci, poslovodni delavci, zdravniki specialisti medicine dela, predstavniki sveta delavcev in strokovnjaki za preventivo. Preučili so mogoče rešitve, opravili razgovore z morebitnimi dobavitelji in se pogovorili z organi za varnost in zdravje. Pripravili in ocenili so približno 12 konstrukcijskih zamisli.

Uvedene spremembe so vključevale:

- ▀▀▀▀ kabine za brušenje s sistemi za odvajanje prahu
- ▀▀▀▀ sisteme ekstraktorjev na mestu samem
- ▀▀▀▀ filtracijske sisteme z vložki
- ▀▀▀▀ kar najboljše lovljenje prahu s preoblikovanjem delavnice za brušenje orodja
- ▀▀▀▀ boljše razsvetljavo, da sta se zmanjšala bleščanje in metanje senc.

Rezultati so bili:

- ▀ manjša obremenitev zraka s prahom (ponekod za 90 %);
- ▀ manjši prepih in
- ▀ za 10 dB(A) manjši hrup, ki so ga upravljavci strojev in njihova okolica v proizvodni hali slišali po uvedbi kabin.

Celotna naložba je znašala približno 400.000 EUR. Poleg boljšega zdravja in varnosti delavcev prednosti zaradi manj prahu v zraku po ocenah vključujejo skupne prihranke v znesku približno 70.000 EUR na leto.

Več informacij je na voljo na spletni strani:
<http://osha.europa.eu/publications/reports/106>.

6. Dodatne povezave

Spletna stran kampanje
<http://hw.osha.europa.eu>

Informativni bilten 80: *Ocena tveganja – vloge in odgovornosti*
<http://osha.europa.eu/publications/factsheets/80>

Informativni bilten 81: *Ocena tveganja – ključ do varnih in zdravju prijaznih delovnih mest*
<http://osha.europa.eu/publications/factsheets/81>

Direktiva Sveta 89/391 z dne 12. junija 1989 o uvedbi ukrepov za spodbujanje izboljšav za varnost in zdravje delavcev pri delu
<http://osha.europa.eu/legislation/directives/A/1/1>

Ocena tveganja
<http://osha.europa.eu/topics/riskassessment>

7. O Evropski agenciji za varnost in zdravje pri delu

Evropsko agencijo za varnost in zdravje pri delu s sedežem v Bilbao v Španiji je Evropska unija ustanovila za zagotavljanje informacij o varnosti in zdravju pri delu. Agencija spodbuja razvoj in pretok informacij, ki pomagajo zaščititi evropske delavce.

S povezovanjem predstavnikov vlad, združenj delodajalcev, sindikatov ter vodilnih strokovnjakov za zdravje in varnost iz držav članic EU in drugih držav Agencija zagotavlja zanesljiv, uravnotežen in nepristranski vir informacij o varnosti in zdravju pri delu.

Za več informacij obiščite spletno stran Agencije: <http://osha.europa.eu>.

-
- ⁱ P. Hämäläinen, J. Takala, K.L. Saarela, (study to be published), Tampere University of Technology (Finland), study made for the International Labour Office, ILO.
- ⁱⁱ Council Directive 89/391/EEC of 12 June 1989 on the introduction of measures to encourage improvements in the safety and health of workers at work. (<http://osha.europa.eu/legislation/directives/A/1/1>).
- ⁱⁱⁱ COM (2004) 62 final: COMMUNICATION FROM THE COMMISSION TO THE EUROPEAN PARLIAMENT, THE COUNCIL, THE EUROPEAN ECONOMIC AND SOCIAL COMMITTEE AND THE COMMITTEE OF REGIONS on the practical implementation of the provisions of the Health and Safety at Work Directives 89/391 (Framework), 89/654 (Workplaces), 89/655 (Work Equipment), 89/656 (Personal Protective Equipment), 90/269 (Manual Handling of Loads) and 90/270 (Display Screen Equipment).
- ^{iv} Th. Coutrot, *Plus de trois établissements sur quatre déclarent évaluer les risques professionnels, Premières Synthèses n-09.3*, Dares, Mars 2007 (Enquête relations professionnelles et négociations d'entreprise (REPONSE) 2004-2005).
- ^v M. Bos, F. Saleh, O. Erdem, J. Samadhan, *Arbo in bedrijf 2006'. Een onderzoek naar de naleving van arbo-verplichtingen, blootstelling aan arbeidsrisico's en genomen maatregelen in 2006*, Arbeidsinspectie, October 2007.
- ^{vi} S. Peticaroli, A. Leva, *La cultura della sicurezza. Indagine sulle modalità di gestione di salute e sicurezza nelle aziende italiane*, ISPESL, November 2006.
- ^{vii} Instituto Nacional de Seguridad e Higiene en el trabajo, Ministerio de Trabajo y Asuntos Sociales, *V Encuesta nacional de condiciones de trabajo*, 2004.
- ^{viii} Survey conducted by BGZ (Berufsgenossenschaftliche Zentrale für Sicherheit und Gesundheit):
http://www.hvbg.de/d/bgzbz_info/veranst/archiv_vera/bgz_fachv_nov_2005/seite02.html
http://www.hvbg.de/d/bgzbz_info/pdf_bild_info/bgz_fach_nov_2005/pp_rentrop.pdf
- ^{ix} A/S "Inspecta Latvia" & RSU DVVI, *Working conditions and risks in Latvia*, 2007. (Research "working conditions and risks in Latvia" 2005-2007).
- ^x Coordinamento delle Regioni e Province autonome, *Rapporto conclusivo del progetto nazionale di monitoraggio e controllo dell'applicazione del D.Lgs. 626/94*, November 2003.
- ^{xi} TUC, *Focus on Health and Safety. Trade Union trends survey 06/02. TUC biennial survey of safety reps 2006*, London, 2006.
- ^{xii} LO, *Danske virksomheders brug af APV* (Danish Companies' use of Workplace Risk Assessment), April 2003.
- ^{xiii} Whether the risk assessment process in your country is divided into more or fewer steps, or even if some of the five steps are different, the guiding principles should be the same.
- ^{xiv} A near miss is an unplanned event that did not result in injury, illness or damage — but had the potential to do so.
- ^{xv} Reported in *Health and Safety Practitioner*, UK, 23.1, January 2005.
- ^{xvi} <http://www.hse.gov.uk/press/2005/e05095.htm>
- ^{xvii} <http://ew2007.osha.europa.eu/europeansummit/> (see "Stephen Fisher" - Workshop 3).